

HARTMANOVA SUMNJA U VOLJU ZAPADA DA UHVATI OSUMNJIČENE

Author: IWPR
ICTY

Francuska novinarka tvrdi kako ne postoji politička volja za hapšenjem najvažnijih odbeglih optuženika za ratne zločine.

Florans Hartman (Florence Hartmann) je puna energije. To što je prestala da radi u Međunarodnom krivičnom sudu za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) ne znači i da više ne priča o njemu.

Štaviše, trenutno nam poručuje da pripazimo. Ako Britanija, Francuska i Amerika ne insistiraju na tome da MKSJ nastavi s radom i nakon 2010. – kada bi trebalo da bude zatvoren – onda to po njenom mišljenju znači da te zemlje žele da srpski optuženici za ratne zločine, Radovan Karadžić i Ratko Mladić, ne budu uhapšeni.

Mladić i Karadžić su najznačajniji optuženici koji se još uvek nalaze na slobodi, a obojice se tiče i veći deo nove knjige pod naslovom „Mir i kazna: Tajni ratovi međunarodne politike i pravosuđa“, u kojoj Hartmanova govori o vremenu koje je provela kao predstavnica za štampu glavne tužiteljice, te na temelju dokumenata kojima je tada imala pristupa istražuje katkada suprotstavljene interese mira i pravde.

„Apsolutno izostaje nedvosmislen angažman [Britanije, Francuske i Amerike], a veliko je pitanje zašto“, izjavila je Hartmanova za IWPR.

„Srbija neće sama predati Mladića. Međunarodna zajednica mora da pomogne taj proces sredstvima kojima raspolaže. Imaju diplomatska sredstva, [ali] oni svu energiju troše bez rezultata. A u takvim slučajevima menjate strategiju ili priznajete da ga ne želite. Oni ne žele to da priznaju.“

Knjiga se još nije pojavila na engleskom: objavljena je najpre na francuskom, a sada i na bosanskom. Međutim, već je izazvala oprečne reakcije, jer se u njoj tvrdi da je bivši američki ambasador Ričard Holbruk (Richard Holbrooke) možda sklopio sporazum kojim je Karadžiću omogućeno da izbegne kaznu za učešće u maskaru koji se 1995. odigrao u Srebrenici, kao i za ostala zlodela počinjena u bosanskom ratu.

Holbruk je gnevno porekao postojanje bilo kakve nagodbe, izjavivši za sarajevski list Dnevni avaz da se radi o „prljavim lažima“.

Hartmanova je pak ustala u odbranu svoje knjige, rekavši da je pogrešno shvaćena, s obzirom da nigde ne tvrdi kategorično da je takav sporazum postignut.

„Ono što kažem [u knjizi] jeste da Karadžićevi ljudi tvrde da postoji taj sporazum, dok Holbruk i ostali zvaničnici kažu da sporazuma nije bilo“, izjavila je ona.

„Nisam uverena ni u šta. Nisu me razuverila poricanja, ali nisam ubeđena ni u tezu da sporazum postoji. To jeste u skladu s onim što se narednih godina dešavalo, ali to nije dovoljno.“

Hartmanova, međutim, direktno optužuje zapadne sile da – otkako su NATO-trupe zaposele region – ne čine dovoljno da bi se obezbedilo hvatanje Karadžića i Mladića, kao i da trenutno ne primoravaju srpske lidere da predaju begunce.

Ukazala je i na nedavno parafiranje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) između Evropske Unije i Srbije, koje je – kao mogući prvi korak ka članstvu Srbije u EU-u – usledilo uprkos činjenici da se veruje kako se Mladić još uvek skriva u Srbiji, što po njenim rečima dokazuje da Zapad nije ozbiljno zainteresovan za hvatanje ratnih zločinaca.

Balkanske zemlje, kaže Hartmanova, sa Haškim tribunalom sarađuju samo pod snažnim spoljašnjim pritiskom. A snažnom se pritisku, dodaje ona, nikada nije pribegavalo u slučajevima Mladić i Karadžić.

„To ne treba nužno shvatiti kao poseban tretman Srbije i drugačiji tretman Hrvatske. Ja to vidim kao poseban tretman Mladića i Karadžića“, nastavila je ona. „Oni sarađuju pod pritiskom. Ali svaki put kada je Mladić bio na redu, one [zapadne sile] bi odstupile.“

Hartmanova je zabrinuta i u pogledu planova za okončanje rada Tribunala. Prema prvobitnoj odluci, prvostepeni postupci moraju biti privedeni kraju do 2009., a žalbeni 2010. godine. Savet bezbednosti trenutno razmatra šta da se radi posle toga.

Predsednik Tribunala, sudija Fausto Pokar (Fausto Pocar), rekao je na skupu pravnih savetnika zemalja članica UN-a kako predviđa da će MKSJ sa nekim vidom rada – a možda i sa suđenjima beguncima – nastaviti u „radikalno smanjenom“ obimu, dok će ostale nadležnosti prepustiti međunarodnim institucijama.

Hartmanova je pak konstatovala kako nedostatak vremena u Tribunalu već izaziva probleme. Tužiocima i braniocima se udružuju u zahtevima da im se obezbedi dodatno vreme za dokazne postupke – a takva su savezništva zbilja retka u sudu čiji sistem počiva na njihovom međusobnom suprotstavljanju.

Ona tvrdi da je to takođe dovelo i do odluke da se ne goni nijedan od preostalih političkih i vojnih lidera Srbije koji su sudelovali u „zajedničkom zločinačkom poduhvatu“ etničkog čišćenja Hrvata, Bosanaca i drugih.

Mnogo kritike izazvala je odluka tužilaca da uporedo sa Slobodanom Miloševićem ne optuže civilni i vojni vrh Srbije. Tribunal nikada nije optužio dvojicu bivših jugoslovenskih ministara odbrane (Blagoja Adžića i Veljka Kadijevića), kao ni dvojicu bivših jugoslovenskih predsednika (Dobricu Ćosića i Borisava Jovića). A svi oni su tokom balkanskih ratova bili Miloševićevi bliski saradnici.

„Tribunal se predugo zadržao na neposrednim počiniteljima, i previše mu je trebalo da od počinitelja dođe do vrha“, kaže Hartmanova.

„A kada su dotle stigli, već su imali izlaznu strategiju . . . Bilo bi mnogo bolje kad bi Tribunal radio još pet do 10 godina.“

S druge strane, jasno je da Hartmanova smatra kako čitav svet – uključujući i stalni Međunarodni krivični sud (MKSJ) – može mnogo da nauči od Tribunala.

„Nikad ne bi bilo pravde za region da nije bilo MKSJ-a, to je više nego jasno. Milošević bi još uvek bio živ i obavljao bi dužnost visokog zvaničnika ili šefa države“, rekla je ona.

Osim toga – po rečima Hartmanove – i tužilac MKS-a Luis Moreno-Okampo (Luis Moreno-Ocampo) sada zna kako mora i javno da se založi za svoje optužnice, da bi tako otklonio ideju da se, u interesu mira, može odustati od kažnjavanja.

„Sada zna kako mora da progovori i da se bori, ili će u protivnom uslediti: 'Stavite svoju optužnicu u ormar. Potpisaćemo nagodbu o miru“, rekla je ona.

Brendan McKenna i Denis Džidić su izveštači IWPR-a.

Location: Balkans
Serbia
Croatia

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/hartmanova-sumnja-u-volju-zapada-da-uhvati-osumnjici%28Dene>